

REZOLUTA DHE PROKLAMATA E KONFERENCËS SË BUJANIT

REZOLUCION NGA KONFERENCA E PARË E KËSHILLIT
NACIONALÇLIRIMTAR PËR KOSOVË E RRAFSH TË
DUKAGJINIT E MBAJTUN ME 31 DHETUER 1943, ME 1
DHE 2 KALLËNDUER 1944*

Përfaqses nga të gjitha viset e Kosovës e Rrafshit Dukagjinit, Shqiptar, Serb, e Malazez: nacionalist, komunist, rini antifashiste, rini komuniste, gra antifashiste, përfaqses t'ushtris Nacional-Çlirimtare etj., të frymzuem nga ideali i naltë për bashkimin e tendencavet të ndryshme politike, për zhvillimin e bashkimin e popujve të Kosovës e të Rrafshit Dukagjinit dhe për forcimin e luftës s'armatosun t'organizueme të popujve t'onë kundra zaptuesave fashista dhe hyzmeqarve të tyre, u mbledhën në çastin kur situata e jashtme dhe e mbrendshme asht e kjartë, shqyrtuen punën e deritashme të Këshillavet Nacional-Çlirimtare dhe zgjodhën Kryesin e Këshillit Nacjonal-Çlirimtar.

*Marrë nga publikimi : Këshilli Populluer i Krahinës Autonome të Kosovë-Metohis 1943-1953, Prishtinë, 1955 fq. 7-16.

KONFERENCA KONSTATOJ:

I

A) Ngjarjet ndërkombtare po zhvillohen me shpejtësi të madhe në dam të Fashizmit gjerman, disfata e të cilit asht e paevitueshme dhe e afërt.

Ushtria e Kuqe tue thye qëndresën e Gjermanvet po ecë pa u ndalë kah prendimi dhe tash ma gjindet në kufijt e Polonis, Finlandës, Hungaris dhe Ballkanit, tue shpejtue çlirimin e popujvet të robnuem. Përpjekjet dhe lufta e Bashkimit Sovjetik që kanë shpartallue kulshedrën fashiste e bajnë kët vend çlirimtarin e popujve të robnuem.

Kapitullimi i Italis ka rrjedhë nga humbjet e mdha të trupave të sajë në frontin linduer si dhe nga humbjet e saja n' Afrikë, në Siqeli, në vendet e robnueme e veçanërisht në Jugosllavi.

Ushtria anglo-amerikane përparon n'Itali e ndihmueme edhe nga vet lufta e pjesës liri-dashëse të popullit italian. Pjesa e çlirueme e Italis i ban të mundshme aksionet me përpjestime të gjana kundër Gjermanis fashiste. Aviacioni aleat pa pra i ep grushte vdekje-pruese industris luftarake të Gjermanis fashiste.

Konferenca e fundit e Moskës, mbledhja edhe deklarata e Teheranit kanë përforcue aleancën e fuqishme e të sinqert ndërmjet Bashkimit Sovjetik, Anglis, Amerikës. Për hapjen e frontit të dytë dhe sulmin direkt në „fortesën hitleriane” nga lindja, jugu e perëndimi asht caktue dita dhe vendi.

Lufta e popujve të rubnuem po shkon tue marrë gjithnji e ma tepër karakterin e kryengritjes së përgjithshme e t'armatosun popullore, si në Francë, Greqi, Poloni, Shqipni e vende të tjera, tue shpejtue thymjen e Fashizmit.

Vendin e parë në luftën Nacional-Çlirimtare të popujve të robnuem e zanë popujt e Jugosllavis që me përpjekje e sakrifica mbinjerzore kan krijue ushtrin e pathyeshme Nacional-Çlirimtare, e cila tash dy vjet e gjysëm po ban një luftë të papreme kundra okupatorve fashist dhe hyzmeqarve të tyre tur shlirue ma se një të tretën e Jugosllavis. Prej luftës së sajë ushtria Nacional-Çlirimtare e Jugosllavis asht njoftë nga aleatët si një aleat i pamvarun dhe i barabarët.

Në këtë luftë janë krijue kushtet dhe asht ba i mundshëm formimi i komitetit Nacional i çlirimit në krye me Komandantin e Ushtris Nacional-Çlirimtare Mareshalin Tito. Ky Komitet paraqet garancin për çlirimin e të gjithë popujve të Jugosllavis, për pamvarësin e tyre, për të drejtat e tyre të barabarta dhe të drejtën për vetvendosje deri në shkëputje.

B) Lufta e parë imperialiste muer fund me traktatin e Versajës i cili përveç padrejtsive të tjera krijoj edhe Jugosllavin për me kënaqë klikën hegjemoniste të Serbve të mëdhaj me në krye Mbretin Aleksandër. Kjo Jugosllavi e krijueme, pa e pyet popullin dhe kundër vullnetit të popullit, ka qenë vendi tipik i shtypjes kombtare, politike dhe ekonomike i Europës.

Populli Shqiptar i Kosovës e i Rrafshit Dukagjinit jo vetëm që ka qenë i shtypun politikisht, kombtarisht dhe ekonomikisht, por edhe i nënshtruem çfarosjes fizike. I janë mohue të gjitha të drejtat kombtare (mungesa e shkollave në gjuhën amtare, pengimi i zhvillimit politik e kultural). T'ashtuquejtunit përfaqses të tij kanë qenë agjenta besnikë të klikës hegjemoniste të Serbve të mëdhaj për plaçkitje dhe shtypje.

Kulmi i shfrytzimit ekonomik ka qenë reforma Agrare që kishte për qëllim: me mprehtë urrejtjen shoviniste në mes të popullit Shqiptar, Serb e Malazez; me i vorfënue shqiptarët në një shkallë të tillë sa të detyrohen me u shpërngulë, me formue

nji mbështetje reaksioni me klyshët reaksionar në Kosovë e Rrafsh të Dukagjinit nën këto kushte. Populli Shqiptar i Kosovës e i Rrafshit të Dukagjinit mbas shkatrrimit të Jugosllavis, si popull pa vet-dije të mjaftueshme politike dhe mbasi i kishte ardhë thika në fyt, qe gadi me përshëndetë si mik çdo kend që do t'a përmbyste kët gjendje. Deri ushtarët gjaksorë të Fashizmit që i kishin lye duert me gjakun e shqiptarve në Shqipni iu paraqitën si shpëtimtarë. Kori i trathëtarve në Shqipni: Verlaci, Kruja, Kolë Biba e tjerë i bashkuem me ate të trathëtarve t'onë Agushi, Draga, Deva, Xhevat, Rifat e Sefedin Begolli e tjerë formuen orkestrën e përbashkët për të këndue kangën e përmortshëme të bashkimit të tokave të kosovës me nanën e robnueme Shqipni të futun në këthetrat e imperializmit fashist Italjan. Këto klika trathëtare tue përfitue nga gjendja e masave shqiptare nën sundimin e hegjemonistave serb të mëdhaj e mashtruen popullin shqiptar të këtushëm dhe nuk e lan t'a ndigjoj zanin e vëtetë të bijve të vet që i thojshin se Fashizmi asht anmik i përbetuem i çdo populli e prandaj edhe i popullit shqiptar. Por nuk vonoj shum dhe fashizmi filloi të çfaqë fëtyrën e tij të shëmtueme si regjim i shtypjes ekonomike, politike dhe kombtare.

Kosova hambar drithnash në Ballkan bahet pre e shoqnviet plaçkitse italo-shqiptare: E.A.G.A. e S.A.S.T.E.B. e tjera. Fashizmi me ndihmën e Kolonës së pestë përdori në Kosovë e Rrafsh të Dukagjinit politikën „ndaj e sundo”. Ai me ndihmën e trathëtarve shtini grindje në mes të Shqiptarve e Serbo-Malazezve dhe në mes të Musلمانve e Katolikve me qëllim që të pengoj bashkimin e këtyne popujve dhe të shuej flakën liridashëse të popujve t'onë.

Komunistat dhe patriotët e tjerë me punë dhe luftë të pandame kundër okupatorit kontribuen që populli të filloj me pa qëllimin e fashizmit. Në kët mënyrë filloj me u paksue urrejtja

shoviniste dhe nisi lufta e armatosun kundra okupatorit, në të cilën janë thirrë dhe thirren gjithnji të gjithë popujt t'onë pa marrë parasysh ndryshimet politike, kombtare dhe shoqnore. Pushka hak-marrëse e luftarve të liris buqiti nëpër male, katunde dhe qytete. Çetat partizane e vullnetare në krye me Fadil Hoxhën dhe udhëheqës të tjerë ushtarak i dhanë grushte të rënda okupatorve fashist dhe trathëtarve të mbrendshëm (Karadaku i Shkupit, Cernalevë, Shemri, Shar, Gjakovë, Prizren, Pejë, Ferizaj, Prishtinë, Dibër, Peshkopi, Kërçovë e tjera.

Fashizmi që e quen rrezik lirinë e çdo populli kur pau se edhe këtu hante grushte, u hodh si një bishë e egër mbi popujt t'onë tue i terrorizue në mënyrë ma shtazore (Mitrovicë, Pejë, Prizren, Gjakovë, Bella e tjera), tue vra fëmijet para prindve edhe prindët para fëmijvet dhe tue i hjedhë gjymës të vdekur në zjarr (Gjakovë, Garbollë, Vrellë, Vitomiricë e tjera).

C) Mbas kapitullimit t'Italis Kosova dhe Rrafshi i Dukagjinit u okupue nga Fashizmi gjerman, mjeshtër në demagogji dhe terror, zaptues dinak që din me hjedhë gurin e me mshehë dorën. Me ardhjen e okupatorit Gjerman vazhdoj plaçkitja, burgosja, rrahja në masë, mobilizimi me përdhunë n'ushtri dhe punë angari, djegie dhe shpërngulje me përdhuni. Zaptuesi Gjerman angazhoj si agjenta të tij tradhtarët ma faqezi dhe gjaksorët e tipit t'agjentit të Nediçit, Xhafer Devën i cili bani torturat shtazore, vrasje dhe plaçkitje nga Ferizaj – Prishtinë deri në Mitrovicë, Pejë, Prizren e tjera. Të gjitha këto u kryen që t'i zgjatet jeta Hitlerit e tradhtarve të mbrendshëm.

Sot popujt t'onë kanë kuptue kjartas se çfarë liriye u ka prue Fashizmi italo-gjerman dhe se kjo liri d.m.th. shtypje kombtare, politike dhe shfrytzim ekonomik. Gjermanët mbajnë Kosovën si mollën e grindjes, herë ja kallxojnë hegjemonistave Serb të mëdhaj, herë reaksionarve Shqiptar të mëdhaj (Balli

kombtar e tjerë) tue shfrytzue antagonizmat e tyne për qëllimet e veta ushtarake kundra lëvizjes Nacional-Çlirimtare.

Anmiq të ndryshëm të popujve janë mbledhë rreth okupatorit german në luftë kundër ushtarve Nacional-Çlirimtarë. Kët rrol të randësishëm e luejnë agjentat e Ballit Kombtar në lidhje të ngushtë me agjentat e Drazha Mihajloviqit. Ata ndërmarrin simbas dëshirës s'okupatorit shpërnguljen në masë të popullatës serbe e malazeze prej Kosovës e Rrafshit të Dukagjinit për Sërbi, që t'i shtrëngojnë në këtë mënyrë me shkue në radhët e Drazha Mihajloviqit, i cili, ashtu si bandat e Ballit Kombtar lufton n'anën e Gjermanve kundër ushtris Nacional-Çlirimtare. Ata i mobilizojnë Shqiptarët dhe i dërgojnë me luftue kundër ushtris Nacional-Çlirimtare të popujve të Jugosllavis e ushtris Nacional-Çlirimtare të Shqipnis për interesat e okupatorit gjerman. Ballistat shqiptar n'emën të Shqipnis Madhe lujnë të njajtën politikë si Drazhistat n'emën të Jugosllavis Madhe. Reaksjonarët Shqiptarë e Jugosllav tuten prej popujve që kanë rrokë armët me luftue për lirin dhe të drejtat e veta. Balli Kombtar, kumar i Drazha Mihajloviqit, le të bërtasi sa të dojë për rrezikun e serbo-malazezve: lufta Nacional-Çlirimtare e popujve të Jugosllavis, që po çfarosë çetnikët, anmiq të betuem të popullit shqiptar, po ja qet bojen kësaj pralle. Ndër shkrepat e Malit të Zi, të Bosnjës e Hercegovinës, në Dallmaci e gjetiu po çilet vorri i hegjemonistave jugosllavë, anmiq të liris së popullit Shqiptar dhe popujve të tjerë.

Kosova e Rrafshi i Dukagjinit asht një krahinë e banueme në shumicë nga populli shqiptar, i cili si gjithmonë ashtu edhe sot dëshiron me u bashkue me Shqipni. Prandaj e ndiejmë për detyrë me i tregue rrugën e drejtë që duhet me ndjekë populli shqiptar për me realizue aspiratat e veta. Rruga e vetme pra që populli shqiptar i Kosovës dhe i Rrafshit të Dukagjinit të

bashkohet me Shqipnin asht lufta e përbashkët me popujt e tjerë të Jugosllavis kundër okupatorit nazist gjaksuer e rroghtarve të tij sepse kjo asht e vetmja rrugë për me fitue lirinë, në të cilën të gjithë popujt, pra edhe populli shqiptarë, do të kenë mundësi me vetvendosë mbi fatin me të drejtën e vetvendosjes deri në shkëputje. Garancija për kët asht ushtria Nacional-Çlirimtare e Jugosllavis dhe ushtria Nacional-Çlirimtare e Shqipnis, me të cilën ngushtësisht asht e lidhun. Përveq këtyne për kët garantojnë aleatët t'onë të mëdhej Bashkimi Sovjeti, Anglija e Amerika (Karta e Atllantikut, Konfereca e Moskës dhe e Teheranit).

II

Na përfaqshuesit e Kosovës e Rrafshit Dukagjinit përshëndesim Komitetin Kombtar të Çlirimit Jugosllavis me Mareshalin Tito në krye dhe bashkohemi me protesten e drejtë kundra Qeveris tradhtare jugosllave t'ikun në Londër dhe kthimit të Mbretit Pjetër i dytë. Gjithashtu kërkojmë që këta e të gjithë gjakpirsit të dalin para Gjyqit të popullit për me dhanë hesapë për të gjitha krimet e tyre.

III

Këshilli Nacional-Çlirimtar nuk asht parti, por një organ i përbashkët ku marrin pjesë të gjitha rrymat politike dhe prandaj i ftojmë të gjithë patriotët e ndershëm pa dallim kombsiye, feje, tendence politike e pozite shoqnore që të mblidhen rreth Këshillit Nacional-Çlirimtar në luftë kundër okupatorit dhe shërbitorve të tij në kët çast vendimtar për fitimin e liris së vërtetë. Ftojmë edhe ata që kanë qenë në shërbim t'okupatorit, por që nuk i kanë përlye duert me gjakun e popullit

IV

Ushtria e jonë Nacional-Çlirimtare dhe aradhat partizane smadhohen dita ditës. Nevojat e tyre janë çdo ditë ma të mëdha, prandaj asht e nevojshme që tanë populli të punojë për me i ndihmue luftarët t'në.

V

Konferenca zgjodhi kryesin prej: Kryetarit, dy Nënkryetarve dhe gjasht antarve.

VI

Mbas mbarimit të referateve dhe të diskutimeve, Këshilli Nacional-Çlirimtar i u ngarkuen këto

DETYRA:

- 1) Të spjegojnë se këshillat Nacional-Çlirimtare në kushtet e sotme jan organe lufte kundra okupatorit dhe embrioni i pushtetit t'ardhshëm populluer;
- 2) Të popullarizojë ushtrin Nacional-Çlirimtare, të ndihmojë me çdo mjet luftën dhe të mobilizojë sa ma shum njerzë në kët luftë;
- 3) T'i lidhi dhe t'i fusi në punë këshillat që janë formue deri tash;
- 4) Të formojë Këshilla Nacional-Çlirimtare atje ku nuk kanë qenë formue deri tash;
- 5) Të forcojë edhe ma tepër vllaznimin e popujve tonë (Shqiptar, Serb e Malazez) tue luftue pa pra kundër shovinizmit. T'u spjegojë masave të gjana popullore se politika shoviniste asht një armë në duert e okupatorit dhe tradhtarve të popullit për

me e pengue vllaznimin e tyne dhe zhvillimin e luftës Nacional---Çlirimtare në krahinën t'onë, si dhe fitimin e liris;

- 6) Të botojë organin e vet;
- 7) Të popullarizojë ushtrin Nacional-Çlirimtare të popujve të Jugosllavis;
- 8) Të popullarizojë Ushtrin Nacional-Çlirimtare të Shqipnis;
- 9) Të popullarizoj Komitetin Nacional të Çlirimit të Jugosllavis;
- 10) Të popullarizojë Këshillin e përgjithshëm Nacional-Çlirimtar të Shqipnis;
- 11) Të pengojë me çdo mjet të mundshëm mobilizimin e popullit në luftë kundër Ushtrisë Nacional-Çlirimtare të Jugosllavis dhe të Shqipnis tue spjegue se kushdo që lufton kundra Ushtrive Nacional-Çlirimtare lufton kundra vet-vehtes;
- 12) Të mbledhi dokumentat në lidhje me krimet që kanë krye okupatorët fashist dhe tradhtarët;
- 13) Të demaskojë e t'a luftojë okupatorin dhe klikat reaksjonare të çdo ngjyre dhe të mos lejoj mobilizimin e popujve t'onë në shërbim t'okupatorit;
- 14) Të popullarizoj Ushtrin e Kuqe t'udhhequn prej Mareshalit Stalin;

- 15) Të popullarizoj Bllokun antifashist anglo-sovjeto-amerikan;
- 16) Të popullarizoj vllaznimin dhe luftën Nacional-Çlirimtare të gjithë popujve të robnuem;
- 17) Të popularizoj vllaznimin e popujve të Ballkanit;
- 18) Të baj një fushat ndihme për familjet e atyne që janë burgosë, internue, shpërngulë me përdhuni, të ramë në luftë, për familjet e atyne që u janë djegë shtëpijat dhe t'atyne që luftojnë në ushtrinë Nacional-Çlirimtare.

Vdekje Fashizmit – Liri popullit

Kryesija:

1. M. Hoxha ¹⁾, d.v.
2. Pavle Joviqeviq, ²⁾ d.v.
3. R. Berisha, ³⁾ d.v.
4. Xhevdet Doda, d.v.
5. Fadil Hoxha, d.v.
6. Hajdar Dushi, d.v.
7. Zekerija Rexha, d.v.
8. ⁴⁾
9. ⁵⁾

¹ Mehmet Hoxha, kryetar' i këshillit

² Pavle Joviqeviq, nënkryetar' i këshillit

³ Rifat Berisha, nënkryetar' i këshillit

⁴ e

Antarët e këshillit:

Ismail Gjinali, d.v.Mehmet Dermani, d.v.
 Tefik Çanga, d.v.Qamil Brovina, d.v.
 Qamil Luzha, d.v.Gani S. Çavdarbashi, d.v.
 Xheladin Hana, d.v.Sul B. Alaj, d.v.
 Halil Haxhija, d.v.Shaban Kajtazi, d.v.
 Ismet Shaqiri, d.v.Ferid Perolli, d.v.
 Adem Miftari, d.v. Haxhi Morina, d.v.
 Ismail Isufi, d.v.Xhavit Sh. Nimani, d.v.
 Sabrije Vokshi, d.v.Reshat Isa, d.v.
 Velisha Miçković, d.v.M. Bajraktari,⁶ d. v.
 Ljubomir Caniq, d.v.Veli Niman Doçi, d.v.
 A.Kerim Ibrahim, ⁷ d. v.Rasim Cokli, d.v.
 Spira Velković, d.v.S.Bekteshi,⁸ d. v.
 Xhevat Tahiri, d.v.Jaho Bajraktari, d.v.
 Ymer Pula, d.v.Shaban Haxhija, d.v.
 Et-hem Zurnaxhiu, d.v.Alush Gashi, d.v.
 Ingj.N.Basha,⁹ d. v.Beqir Ndou, d.v.
 Ajdin Bajraktari, d.v.Xhafer Vokshi, d.v.
 Bejto Shahmanović, d.v.Sima H. Vasileviq, d.v.
 Millan A. Miçković, d.v.Enver Dajçi, d.v.
 Zymer Halili, d.v.Maxhun Doçi Nimani, d.v.

⁵ *Nga proklamata shihet se në kryesi janë zgjedhë edhe: Millan Zeçar, nga Retkoceri, rreth i Nerodimës e Ali Shukrija, student nga Mitrovica, por nënshkrimet nuk i kanë pse nuk kanë mujt me mbërrijt në konferencë.*

⁶ *Mehmet Bajraktari*

⁷ *Abdyl Kerim Ibrahim*

⁸ *Sadik Bekteshi*

⁹ *Ingjinjer Nexhat Basha*